

1. Правознавство : підруч. / С. Е. Демський та ін. / Ред. В. В. Копейчиков. 7 вид., стереотип. Київ : Юрінком Інтер, 2002. 736 с.

2. Кривицький Ю. В. Проблеми правової реформи в науковій спадщині академіка В.В. Копейчикова. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2017. № 1 (102). С. 187–196. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvknuvs_2017_1_19

3. Правознавство : навч. посіб. / А. М. Колодій та ін. / Ред. В. В. Копейчиков. 3 вид., перероб. та доп. Київ : Юрінком Інтер, 2001. 638 с.

4. Загальна теорія держави і права : навч. посіб. / А. М. Колодій та ін. / Ред. В. В. Копейчиков. Київ : Юрінком Інтер, 2001. 320 с.

5. Кривицький Ю. В. Життєвий шлях і творчий доробок академіка В.В. Копейчикова в цифрах. *IX наукові читання, присвячені пам'яті академіка В.В. Копейчикова* : зб. матеріалів (м. Київ, 20 лист. 2019 р.) / редкол. : А. М. Завальний, Ю. В. Кривицький, Н. В. Лазнюк. Київ : НАВС, 2019. С. 104–106. URL: <http://elar.naiu.kiev.ua/jspui/handle/123456789/20397>

*Смалько Анна Павлівна,
курсант навчально-наукового
інституту поліцейської діяльності
Національної академії внутрішніх справ*

*Науковий керівник:
Дорошук Ніна Олександрівна,
професор кафедри теорії, історії та філософії права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат історичних наук, доцент*

ЛЕВКО ЛУК'ЯНЕНКО-ЛЕГЕНДАРНА ПОСТАТЬ В ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ

Переосмислення радянського минулого та історії державотворення України спонукає нас приділити особливу увагу дослідженню історичного шляху діячів, які стояли біля витоків проголошення незалежності нашої держави. Серед видатних постатей визвольного руху другої половини ХХ ст. особливо вирізняється постать Левка Лук'яненка.

Від штатного пропагандиста райкому комуністичної партії, від випускника юридичного факультету московського університету, до голови Української Гельсінської спілки, до письменника, спадщина якого налічує 13 томів, до Акта проголошення незалежності України. Ми говоритимемо про людину, чие життя стало синонімом української незалежності – Левка Лук'яненка. Його біографія – це не просто перелік посад чи років, а 90-річний роман про незламну віру. Він живий, дев'яносторічний символ незламної української волі, людина, чие

особисте життя стало частиною національної історії. Його біографія це – дзеркало боротьби української нації за право бути. Існує майже містичний збіг: Левко Лук'яненко народився 24 серпня 1927 року, і саме його підпис стоїть під Актом проголошення незалежності України, ухваленим 24 серпня 1991 року. Його безсумнівно можна назвати одним із батьків незалежності, який заплатив за це право найвищу ціну.

Для того, щоб зрозуміти легендарність Левка Лук'яненка, варто відкинути сухі біографічні факти та зосередитися на ключових аспектах його життя. Передусім, його діяльність це – свідомий вибір людини, яка мала всі шанси стати частиною радянської номенклатури: випускник престижного юридичного факультету Московського університету, член КПРС, Л. Лук'яненко мав неймовірне майбутнє [1]. Однак, він обрав шлях, який в умовах СРСР однозначно був йому вироком.

У 1959 році на Львівщині він став співзасновником підпільної Української робітничо-селянської спілки (УРСС). Це був не просто гурток інтелектуалів. Це була перша спроба створити політичну організацію, що ставила на меті мирний, законний вихід України зі складу СРСР. УРСС посилалася на Конституцію СРСР 1936 року, яка гарантувала республікам право на вихід із його складу. Л. Лук'яненко тоді усвідомив головне: боротьба за незалежність має бути політичною, а не лише культурницькою.

За цю ідею Л. Лук'яненка заарештували у 1961 році. Фізичне ув'язнення для нього було меншим злом, ніж життя у брехні, під ярмом тоталітарної системи. Це доводить, що його боротьба була не лише політичною, а й екзистенційною. Львівський суд виніс найсуворіший вирок – розстріл. Л. Лук'яненко провів у камері смертників 72 дні, щодня чекаючи виконання вироку. Це час, коли він, за його словами, «переформатував» свій мозок, написав «Сповідь у камері смертників» і усвідомив свою місію [2]. Розстріл замінили 15 роками ув'язнення в таборах суворого режиму.

Цей перший аспект доводить його надзвичайну відвагу і далекоглядність. У той час, коли більшість українців навіть боялися говорити вголос, Левко Лук'яненко підписав собі смертний вирок заради політичного ідеалу, ставши першим політичним архітектором незалежності у післявоєнний період.

У 1976 році, після першого звільнення, Л. Лук'яненко знову шокував КДБ. Він не втік, не замовк і не погодився на співпрацю. Він одразу ж став одним із засновників Української Гельсінської Групи (УГГ) – ключової правозахисної організації, яка з 1970-х років перевела українську визвольну боротьбу у міжнародне правове поле.

УГГ діяла, спираючись на Гельсінські угоди, які зобов'язували СРСР дотримуватися прав людини та визнавати право нації на самовизначення. Левко Лук'яненко зрозумів, що боротьба за вихід зі складу СРСР неефективна, якщо про неї не знає світ. УГГ фіксувала порушення прав людини, гоніння, утиски. Це була дипломатія неформальної держави.

За цю діяльність Л. Лук'яненко був знову заарештований у 1977 році та засуджений як «особливо небезпечний рецидивіст» на 10 років таборів і 5 років заслання [1]. Загалом, за свою боротьбу Левко Лук'яненко провів у радянських

тюрмах та на засланні 27 років. Це одна з найвищих цін, заплачених за політичні переконання серед усіх світових лідерів.

Цей період показав його незламну волю: 27 років ув'язнення не змогли знищити його ідеал. У той час як інші дисиденти могли втомлюватися чи зневірюватися, Левко Лук'яненко перетворив кожне десятиліття ув'язнення на політичний капітал.

Кульмінаційний акт відбувся у серпні 1991 року, коли в Москві стався путч, очолюваний Державним комітетом із надзвичайного стану в СРСР. Левко Лук'яненко та його соратники розуміли: це вікно можливостей, яке не можна втратити. Він узяв на себе історичну відповідальність. В умовах повної невизначеності, поки радянська влада хиталася, Левко Григорович на звичайному учнівському зошиті написав чернетку документа, який мав перевернути історію.

24 серпня 1991 року, коли депутати зібралися на позачергову сесію, саме Левко Лук'яненко зачитав текст Акта проголошення незалежності України. Це був текст, який юридично, політично та морально завершував його 32-річну боротьбу. Підтримка 346 депутатів стала тріумфом його ідеї, за яку він відбував покарання у камері смертників. Цей момент – це його найвищий внесок у державотворення. Він не лише заклав ідеологічну основу незалежності в 1959-му, але й забезпечив її політичну реалізацію у 1991-му, діючи рішуче та швидко в критичний момент історії.

Після проголошення незалежності, він балотувався на посаду Президента України, але не для перемоги. Його завданням було об'їхати країну і агітувати за незалежність перед референдумом 1 грудня 1991 року, щоб перетворити парламентське рішення на волю народу. Його особиста жертвність була найкращим доказом серйозності цього кроку. Він усвідомлював, що не має ні адміністративного ресурсу, ані фінансових можливостей, щоб перемогти кандидата від колишньої номенклатури. Але він мав щось значно важливіше: моральний капітал і законне право використовувати статус кандидата.

Лук'яненко перетворив свою виборчу кампанію на «Потяг Свободи»: він отримав змогу безкоштовно об'їхати Україну, особливо її Схід та Південь, щоб, як живий свідок і жертва імперії, особисто донести до мільйонів громадян лише одне послання: ми здобуваємо волю.

Таким чином, Лук'яненко пішов на вибори свідомо, щоб програти у битві за крісло, але виграти у битві за народну довіру до Незалежності. Його 4,49% голосів були менші за відсоток переможця, але його внесок у 90% «Так» на референдумі є абсолютною і беззаперечною перемогою у справі всього його життя – справі українського державотворення.

Левко Лук'яненко до останнього подиху у 2018 році залишався незмінним моральним авторитетом. Він був першим Послом України в Канаді, народним депутатом кількох скликань, Героєм України та лауреатом Національної премії імені Тараса Шевченка. Його життя – це унікальний приклад, коли ідея, засуджена до смерті, перемогла цілу імперію. Лук'яненко довів, що Україна народилася не випадково, а була вистраждана та виборена.

Левко Лук'яненко – це не просто частина історії. Це легенда-урок для сучасного українського державотворення: віра у власні сили, політична далекоглядність та готовність до найбільшої жертви є тими стовпами, на яких стоїть сучасна українська державність. Його постать має слугувати вічним нагадуванням: свобода, яку ми маємо, не подарована, а викувана вогнем і залізом незламної волі.

Левко Лук'яненко свідомо відмовлявся від привілеїв (зокрема, від державної квартири, як це було з іншими депутатами), залишаючись вірним ідеалам простоти та служіння. Він продовжував боротьбу з корупцією та номенклатурою вже у незалежній Україні, доводячи, що його мета була не влада чи матеріальні блага, а якісна розбудова української держави.

«Не просимо! Не випрошуємо! Здобуваємо!» – це не лише бойове гасло, це філософія українського державотворення. Воно є відображенням і позиції Левка Лук'яненка: незалежність це – не подарунок чи прохання до москви, а результат боротьби і право, взяте власними руками.

Список використаних джерел

1. Лук'яненко Левко Григорович / Л. В. Стасів // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / редкол. : І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2017, оновл. 2019. – URL: <https://esu.com.ua/article-59216>.

2. Лук'яненко Левко Григорович. Сповідь у камері смертника. Вид. 2-ге, допов. Київ : Преса України, 2006. 142 с.

*Тимчишин Павло Андрійович,
курсант навчально-наукового
інституту поліцейської діяльності
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник:
Власенко Валерій Павлович,
доцент кафедри теорії, історії та філософії права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент*

РОЛЬ СУДОВОГО ПРЕЦЕДЕНТУ У ПЕРІОД ДІЇ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Загальною позицією, що визначає релевантність будь-якого явища у процесі своєї реалізації, є досягнення певних цілей. Відповідно для отримання передбачуваного результату мають бути виконані функції або навіть алгоритм